

Antagen av barn- och skolnämnden 2023-09-25, § 71 BSN 2023-51

Antagen av utbildningsnämnden 2023-09-27 § 62 UN 2023-93

Riktlinjer för undervisning av ämnet/kurser i modersmål samt studiehandledning på modersmål i grundskola, gymnasieskola och vuxenutbildning.

1.0 Begrepp

1.1 Begrepp

Hemkommun (eller kommun) likställs här med Norrtälje Kommun. Barn- och skolnämnden samt Utbildningsnämnden, med Barn-och utbildningskontoret som ansvarig förvaltning.

Huvudman likställs här med Norrtälje Kommun. Barn- och skolnämnden samt utbildningsnämnden, med Barn-och utbildningskontoret som ansvarig förvaltning.

Huvudman avses även fristående huvudmän (dock ej inom vuxenutbildning där kommunen är huvudman för alla utbildningsanordnare/Komvuxskolor oavsett driftsform).

Fjärrundervisning innebär enligt skollagens definition; interaktiv undervisning som bedrivs med informations- och kommunikationsteknik där elever och lärare är åtskilda i rum men inte i tid. Under fjärrundervisningen är grundskoleeleverna i skolans lokaler tillsammans med en handledare.¹ Läraren som undervisar – fjärrläraren – befinner sig samtidigt någon annanstans.

Grundskola innefattar i riktlinjerna även anpassad grundskola, specialskolan och samskolan.

Gymnasieskola innefattar i riktlinjerna även anpassad gymnasieskola.

Vuxenutbildningen innefattar den kommunal vuxenutbildningens samtliga skolformsdelar.

2.0 Rättslig reglering

2.1 Modersmålsundervisning

Skollagen 20 kap. 22-23 §§, Skolförordningen 5 kap 7 § gymnasieförordningen 4 kap 15 §.

Vuxenutbildningsförordningen 2 kap 19 och 23 §§.

Modersmålsundervisning är frivillig för grund- och gymnasieelever men en rättighet utifrån lagar och förordningar och ska erbjudas av huvudman.

Modersmålsundervisningen styrs av kurser och ämnesplaner och finns i följande skolformer;

---

¹ Skollagen 21 kap. 12 och 13 §§

FÖRFATTNINGSSAMLING

- grundskolan och motsvarande skolformer
- gymnasieskolan och anpassade gymnasieskolan
- komvux på gymnasial nivå och komvux som anpassad utbildning på gymnasial nivå

Skolförordningen 5 kap. 7 §

Rektorn beslutar om en elevs modersmålsundervisning.

Skolförordningen 5 kap. 10 §

Norrtälje kommun erbjuder och anordnar modersmålsundervisning i ett språk om:

- det finns minst fem elever som har rätt till undervisningen i det språket
- dessa elever vill få undervisning i språket
- det finns en lämplig lärare.

Norrtälje kommun erbjuder modersmålsundervisning i de nationella minoritetsspråken om:

- minst en elev vill få undervisning
- det finns en lämplig lärare.

Skolförordningen 5 kap. 11 §

Modersmålsundervisningen ges i Norrtälje kommun utanför den garanterade undervisningstiden. Undervisning i modersmål ska sammanlagt ges högst sju läsår under elevens skoltid. Begränsningen gäller inte om modersmålet är ett nordiskt språk eller ett nationellt minoritetsspråk.

Om eleven har ett särskilt behov av modersmålsundervisning har eleven rätt att läsa modersmålet längre. Detta beslutar respektive rektor om.

Skollagen 10 kap. 7 §, 15 kap 19 §

Rätten till modersmål finns och ska erbjudas en elev i grundskola och gymnasieskolan om:

1. en eller båda vårdnadshavarna har ett annat språk än svenska som modersmål.
2. språket är elevens dagliga umgängesspråk i hemmet, och
3. eleven har grundläggande kunskaper i språket.

Elever inom grundskolan som tillhör de nationella minoritetsspråken behöver inte ha några kunskaper i språket eller att det ska vara elevens dagliga umgängesspråk för att få rätt till modersmålsundervisning.

Elever inom gymnasieskolan som tillhör de nationella minoritetsspråken måste dock ha goda kunskaper i sitt modersmål för att få rätt till modersmålsundervisning.

FÖRFATTNINGSSAMLING

Vuxenutbildningsförordningen 3 kap 3§

Elev som är behörig och har rätt att läsa kurser inom Komvux på gymnasial kan ansöka och kan ha möjlighet att läsa/få en prövning i en kurs i sitt modersmål. Eleven måste dock ha det aktuella språket som sitt modersmål.

Detta beslutas av skolchefen för vuxenutbildningen.

2.2 Studiehandledning på modersmålet

5 kap. 4 § skolförordningen, grundskolan

En grundskoleelev i Norrtälje kommun ska få studiehandledning på sitt modersmål, om eleven behöver det.

Respektive rektor beslutar om detta.

SKOLFS 2022:334, gymnasieskolan

Studiehandledning på modersmålet för elever på gymnasieskolan kan ges antingen i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen eller i form av särskilt stöd.

Respektive rektor beslutar om detta.

Vuxenutbildningsförordningen, 2 kap 6§ , 17§

Modersmålsstöd eller studiehandledning på modersmål är möjligt att ge inom ramen för en orienteringskurs.

Elev som är behörig och har rätt till studier inom vuxenutbildningen kan söka sådana kurser om det finns upprättade.

Beslutsfattare: Det är skolchefen, i funktionen som huvudmannens rektor, som beslutar om orienteringskurser.

2.3 Fjärrundervisning

Skollagen 21 kap. 1-7 §

Fjärrundervisning får användas i grundskola och gymnasieskola, dock under förutsättning att det inte finns någon lärare. Det är även tillåtet med fjärrundervisning i grundskola och gymnasieskola när det inte finns ekonomiska eller andra organisatoriska möjligheter att genomföra modersmålsundervisningen. Lagen gör ingen åtskillnad mellan nationella minoritetsspråk och andra språk som ges inom ramen för undervisningsform i modersmål.

Skollagen 21 kap. 12-13 §

Elever som deltar i fjärrundervisning ska göra det i lokaler som skolenheten disponerar.

Vid fjärrundervisning ska det finnas en handledare. I grundskolan, anpassade grundskolan, specialskolan och sameskolan ska handledaren finnas närvarande där eleverna befinner sig.

Handledaren ska vara en för detta ändamål lämplig person.

Det är rektor som bedömer vem som ska tjänstgöra som handledare på sin skolenhet.

FÖRFATTNINGSSAMLING

SKOLFS 2012:101

Vuxenutbildningens läroplan anger att flexibilitet alltid ska eftersträvas, det innefattar elevers möjlighet att läsa inom studieformen fjärrundervisning eller varianter av fjärrundervisning.

Elever som har rätt och är behöriga får på gymnasial nivå läsa modersmål som kurs inom vuxenutbildningen

2.4 Distansundervisning

SKOLFS 2012:101

Vuxenutbildningens läroplan anger att flexibilitet alltid ska eftersträvas, det innefattar elevers möjlighet att läsa på distans.

Elever som har rätt och är behöriga får på gymnasial nivå läsa modersmål som kurs inom vuxenutbildningen.

2.5 Skolskjuts och tillsynsansvar

10 kapitlet 32 §, 11 kapitlet 31 § och 18 kapitlet 30 § skollagen samt Skolinspektionens beslut 2018-05-18 dnr 41-2017:10970

För Elever inom grundskolan som fysiskt deltar i modersmålsundervisning har Norrtälje kommun som huvudman, tillsynsansvar för resor/förflyttningar mellan undervisningslokaler som finns på olika skolenheter. Bedömer rektor om eleven kan ta sig själv till den andra undervisningslokalen är bestämmelserna om skolskjuts inte tillämpningsbar. Norrtälje kommuns tillämpning av rätt till skolskjuts regleras av riktlinjerna för skolskjuts.

3.0 Rekommendation

3.1 7 års regeln

Modersmålsundervisning får erbjudas från och med årskurs 1 och i sammanlagt högst sju år under elevens hela skoltid. Har eleven särskilda behov av mer undervisning i sitt modersmål är det upp till rektorn att identifiera, bedöma och bevilja detta.

Begränsningen gäller inte nationella minoritetsspråk eller ett nordiskt språk.

Rekommendationen är att elever påbörjar sin modersmålsundervisning från och med årskurs 3. Detta för att kunna tillgodoräkna modersmålsämnet i sitt slutbetyg i årskurs 9. Detta motsvarar också de 7 år som modersmålsundervisning erbjuds enligt Skolförordningen (5 kap. 11 §).

Påbörjar eleven sin modersmålsundervisning senare än i åk 3 kan modersmålstudier vara aktuellt på gymnasiet. Elever på gymnasiet kan även läsa modersmål som moderna språk, individuella val, utökad program eller som ersättning för ett annat språk än svenska och engelska och kan ingå i gymnasieexamen. Modersmål ger inte meritpoäng.

3.2 Modersmål på gymnasiet som nationellt minoritetsspråk

Elever inom gymnasieskolan som tillhör de nationella minoritetsspråken ska ha goda kunskaper i sitt modersmål för att få rätt till modersmålsundervisning. Utgångspunkten är då att eleven ska ha minst godkänt betyg i sitt modersmål från grundskolan eller dokumentation som visar motsvarande godkända färdigheter i sitt modersmål.

4.0 Entreprenad och ekonomi

4.1 Modersmål och studiehandledning på entreprenad

Modersmålsundervisning får erbjudas på entreprenad till och från annan huvudman. Enskilda huvudmän eller andra offentliga huvudmän har möjlighet att mot ersättning avropa modersmålsundervisning eller studiehandledning på modersmål från Norrtälje Kommun.

4.2 Studiehandledning på modersmål på entreprenad inom vuxenutbildningen.

Utbildningsanordnare inom vuxenutbildningen har möjlighet att mot kostnad avropa studiehandledningstjänster.

4.3 Ekonomi

Modersmålsersättning ges till såväl kommunala som fristående skolor. Rektor fattar beslut om rätt till undervisning, varefter skolan ansöker om tilläggsbelopp hos Norrtälje kommun som beslutar i enlighet med gällande riktlinjer för modersmålsundervisning. Tilläggsbelopp lämnas för grundskolan i enlighet med av nämnden årligen fastställd prislista samt för gymnasieskolan i enlighet med den gemensamt fastställda prislistan för Stockholms län.

Norrtälje kommun erbjuder samtliga grundskolor belägna i kommunen, oavsett huvudman, att ta del av kommunens modersmålsverksamhet till en kostnad motsvarande tilläggsbeloppet. Skolenheten förväntas att i förekommande fall tillhandahålla ändamålsenlig lokal.

Studiehandledning på modersmål ingår inte i tilläggsbeloppet för modersmål utan i grundbeloppet för grundskolan. I de fall eleven har rätt till studiehandledning på sitt modersmål erbjuder Norrtälje kommun samtliga grundskolor, oavsett huvudman, detta som en avtalad tjänst enligt särskild timkostnad. På samma sätt gäller för gymnasieskolan att studiehandledning ingår i programersättningen enligt den inom Stockholms län gemensamma prislistan. Studiehandledning kan på motsvarande sett erbjudas till utbildningsanordnare inom vuxenutbildningen.

5.0 Andra pedagogiska verksamheter

5.1 Modersmål i förskolan, förskoleklass, fritidshem och finskt förvaltningsområde

Modersmålsundervisning erbjuds ej i förskola, förskoleklass eller fritidshem. Förskolan och förskoleklass ska dock medverka till att barn med annat modersmål får möjlighet att utveckla både det svenska språket och sitt modersmål. Som finskt förvaltningsområde har elever med finska som modersmål rätt till plats på en förskola där hela eller en väsentlig del av utbildningen bedrivs på finska.

6.0 Övrigt

6.1 Systematiskt kvalitetsarbete

Modersmåls lärare och studiehandledare deltar i det systematiska kvalitetsarbete på den skolenheten där de undervisar och handleder samt i den skolenhetsövergripande enheten.

6.2 Arbetets organisering

Arbetet ska organiseras så att resor mellan skolenheter minimeras, detta både för personal och elevers säkerhet, arbetsmiljö, klimat och ekonomi.